

PRESS RELEASE

UNITED NATIONS INFORMATION CENTRE

Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych
Posiedzenie Nadzwyczajne na temat Światowego Problemu Narkotykowego
Nowy Jork, 8-10 czerwca 1998 Roku

STYMULANTY – POCHODNE AMFETAMINY W OBLICZU NOWEGO TYSIĄCLECIA

Stymulanty-pochodne amfetaminy zażywa więcej osób niż kokainę i heroinę łącznie. Narkotyki te, do których należą „speed” i „ekstaza”, oddziałują na ośrodek przyjemności w mózgu, są łatwe do wyprodukowania, tanie i trudne do kontrolowania. Są skuteczniejsze niż kokaina i zwykle mają dłuższy okres działania. Zażywane w postaci tabletek, palone, wdychane czy wstrzykiwane, przyciągają zwłaszcza młodych ludzi, z uwagi na fakt, iż wywołują wrażenie wzmożonej energii, zachowania pro-społeczne, uczucie jasności umysłu, elokwencji i siły. W chwili obecnej, zażywane są we wszystkich częściach świata, i stają się poważnym problemem w Ameryce Północnej, Europie i Południowo-Wschodniej Azji. Eksperci oceniają, że liczba osób zażywających stymulanty może się zwiększyć. „Według naszego rozeznania, narkotyki tego typu mogą stać się źródłem najpoważniejszego problemu tego stulecia”, powiedział Pino Arlacchi, Dyrektor Wykonawczy Programu Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowej Kontroli Narkotyków. W latach 90-tych, statystyki wykazały, że stymulanty-pochodne amfetaminy były częściej nielegalnie produkowane, sprzedawane i zażywane niż heroina i kokaina.

Największe żniwo zbiera długotrwałe stosowanie tych narkotyków wśród osób, które poszukują lekarstwa na problemy życiowe, na poprawienie wydajności swojej pracy, na to, aby stać się osobami radośniejszymi, dłużej aktywnymi, poszukują skutecznego i szybkiego sposobu utraty wagi, przeciążonych ciągłym uczuciem niezadowolenia, poszukują metody stymulacji, oraz pokonania stanów lękowych, takich jak na przykład paranoja. W dniach 8-10 czerwca, 1998 roku, w Nowym Jorku odbędzie się posiedzenie nadzwyczajne Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych poświęcone problemowi narkotykowemu na świecie. Oczekuje się, że na posiedzeniu tym, rządy krajów członkowskich ustalą terminy rozpoczęcia akcji zmierzających do zredukowania popytu i dostaw nielegalnych narkotyków, takich jak stymulanty-pochodne amfetaminy.

Ogólna charakterystyka problemu

Stymulanty-pochodne amfetaminy nie są substancjami nowymi. Wiele z nich wykorzystywano w medycynie od początku tego stulecia. Podczas II Wojny Światowej amfetaminę przepisywano pilotom, od których służba wymagała ciągłej gotowości bojowej. Problem rozpoczął się z chwilą uzyskiwania czy też niekontrolowanego przepisywania amfetamin, z rynku legalnego. Wyjątek stanowi tu ekstaza, która, mimo, iż stosowana w leczeniu przez niektórych psychiatrów, nigdy nie była traktowana jako lek.

Dzisiaj, stymulanty-pochodne amfetaminy, nie są już wykorzystywane w medycynie. Z chwilą kiedy zmalał rynek legalny, nastąpił rozwój rynku nielegalnego.

Szeroko zażywane meta-amfetaminy należą do grupy najbardziej niebezpiecznych narkotyków. Według danych Międzynarodowej Komisji Kontroli Narkotyków, niezależnej organizacji z siedzibą w Wiedniu, kontrolującej światową sytuację na rynku narkotykowym, zażywanie meta-amfetaminy wzrosło w Ameryce Centralnej, Południowo-Wschodniej Azji, Stanach Zjednoczonych, Australii i Nowej Zelandii.

Zażywanie meta-amfetaminy w Stanach Zjednoczonych wykazuje tendencję wzrostową, mimo wprowadzenia procedur prawnych, opracowania nowych metod leczenia tego uzależnienia,

oraz strategii prewencyjnych. Badania z czerwca 1997 roku przeprowadzone przez Biuro Białego Domu ds. Krajowej Polityki Antynarkotkowej, wykazały, że osoby zażywające do tej pory narkotyk o nazwie „crack” zaczęły zażywać meta-amfetaminę. Na Filipinach, jest to najbardziej rozpowszechniony narkotyk. W krajach takich jak Japonia, Tajlandia, Tajwan, Malezja i Republika Korei, obserwuje się tendencję wzrostową pod względem liczby osób zażywających meta-amfetaminę.

Każdy, kto posiada podstawową wiedzę chemiczną jest w stanie przygotować meta-amfetaminę w czasie od dwóch do czterech godzin. Receptury, podobnie zresztą jak szczegółowe listy potrzebnych składników, dostępne są w Internecie. Istnieje ścisły związek między zorganizowaną przestępczością, a handlem stymulantami-pochodnymi amfetaminy, oraz środkami umożliwiającymi rozpoczęcie ich produkcji. Są dowody na to, że grupy handlarzy narkotyków zaangażowane do tej pory w przemysł tradycyjnych narkotyków, zaczynają zajmować się przemysłem narkotyków syntetycznych. W Południowo-Wschodniej Azji, na przykład, niektóre z grup zajmujących się dotychczas handlem heroiną, zajmują się w chwili obecnej handlem meta-amfetaminą lub czystą amfetaminą. „The New York Times” podał 19 kwietnia 1998 roku, że plemiona górskie z terenu Myanmaru, położonego niedaleko granicy z Chinami czerpią większe zyski z uprawy meta-amfetaminy, niż heroiny a uzyskują oba narkotyki z substancji chemicznych przemycanych pierwotnie z Chin.

Mafia Meksykańska także odgrywa tu znaczącą rolę. „Meksyk jest głównym źródłem produkcji meta-amfetaminy przemycanej do Stanów Zjednoczonych jak również źródłem substancji umożliwiających rozpoczęcie produkcji meta-amfetaminy w nielegalnych laboratoriach położonych na terenie Stanów Zjednoczonych”, powiedział Harold D. Wankel, były Szef Operacyjny Departamentu ds. Walki z Narkotykami Stanów Zjednoczonych. Występując przed członkami Kongresu, Wankel powiedział, że większość meta-amfetaminy dostępnej w Stanach Zjednoczonych, kontrolowana jest przez handlarzy z terenu Meksyku, wytwarzających produkt w tym kraju lub w głównych laboratoriach w Kalifornii i na Południowo-Zachodnim Wybrzeżu. Jednak bardziej niepokojące od przemytu narkotyków na rynki międzynarodowe jest produkowanie stymulantów-pochodnych amfetaminy na tym samym obszarze, na którym są one sprzedawane. Z uwagi na zaprzestanie przemytu na długich trasach, kontrolowanie dostaw i przemytu staje się coraz trudniejsze.

Laboratoria

Stymulanty-pochodne amfetaminy, sprzedawane na czarnym rynku produkowane są nielegalnie w laboratoriach, które mogą być zlokalizowane wszędzie: w kuchniach, garażach naszych sąsiadów, magazynach, lub na terenie legalnych zakładów farmaceutycznych.

Jak wynika z danych Międzynarodowej Komisji Kontroli Narkotyków, ponad 60 laboratoriów wykrytych w latach 1995-1996 w Australii, zajmowało się nielegalnym wytwarzaniem amfetaminy i meta-amfetaminy. Substancje chemiczne umożliwiające rozpoczęcie produkcji tych narkotyków pochodziły zazwyczaj z rynków legalnych.

W Stanach Zjednoczonych, laboratoria meta-amfetaminy stanowiły 98% wszystkich nielegalnych laboratoriów wykrytych i zlikwidowanych w roku 1996. W okresie od stycznia 1994 do lipca 1996, Departament ds. Walki z Narkotykami, zorganizował naloty na 1.015 laboratoriów meta-amfetaminowych w Stanach Zjednoczonych, pozostałe agencje antynarkotkowe zlikwidowały setki innych. W większości tych laboratoriów, w charakterze środków umożliwiających rozpoczęcie produkcji meta-amfetaminy, wykorzystywano efidrynę i pseudo-efidrynę. Od momentu kiedy rząd Stanów Zjednoczonych zastrzył kontrolę efidryny, wielu producentów zaczęło wykorzystywać do produkcji pseudo-efidrynę, którą można nabyć w firmach prowadzących sprzedaż wysyłkową lub w formie leków spod lady, które zawierają tę substancję, dostępnych w lokalnych aptekach.

Raport Departamentu ds. Walki z Narkotykami podaje, że działający na dużą skalę handlarze z Meksyku, opierający się wcześniej na efidrynie, znaleźli alternatywne źródło dostaw tej substancji, w krajach takich jak Chiny, Republika Czeska i Indie.

Kiedy trudno jest dostać jeden specyfik, producenci narkotyków przerzucają się na nowe receptury i składniki. Substancją, która w chwili obecnej służy do wytwarzania meta-amfetaminy jest fenylopropanolamina.

Kiedy uda się wykryć laboratorium narkotykowe konieczne jest jego natychmiastowe zniszczenie. Wymaga to przeprowadzenia ekspertyz technicznych, pozwalających na uniknięcie zagrożenia zdrowia i środowiska oraz dużych nakładów finansowych. Jak mówi Luke Galant z Departamentu Sprawiedliwości Stanów Zjednoczonych, przeciętny koszt likwidacji laboratorium meta-amfetaminy w Kalifornii wynosi 3.100 dolarów, ale może również osiągnąć kwotę 150.000 USD.

Skutki zdrowotne

Ekstaza

Niewiele wiadomo na temat skutków zdrowotnych długiego zażywania ekstazy. Działając podobnie do stymulantów i halucynogenów, redukuje ona stopień wytwarzania bardzo ważnej dla funkcjonowania mózgu substancji jaką jest serotonina, która odpowiada za odpowiednie samopoczucie, reguluje zapotrzebowanie na sen, łaknienie oraz kontroluje procesy myślowe, zachowania agresywne, sprawność seksualną i odporność na ból. Badania przeprowadzone na szczurach i małpach wykazały, że zażywanie ekstazy może obniżyć poziom serotoniny w mózgu nawet o 90% na okres około dwóch tygodni. Badania na zwierzętach doprowadziły do wniosku, że długie zażywanie ekstazy powoduje trwałe uszkodzenie mózgu. Nie wiadomo jednak, jak ekstaza wpływa na mózg ludzki. „Należy przeprowadzić więcej badań, oraz ostrzegać o szkodliwości ekstazy”, powiedział Ariacchi. „Wiemy wystarczająco dużo, aby powiedzieć, że z narkotykiem tym, należy obchodzić się bardzo ostrożnie”.

Meta-amfetamina

Meta-amfetamina wyzwała duże dawki dopaminy, która stymuluje komórki mózgowe i powoduje polepszenie nastroju, oraz wzmożoną aktywność fizyczną. Jednak długie zażywanie meta-amfetaminy redukuje produkcję dopaminy, która jest gwarantem prawidłowego funkcjonowania ośrodka przyjemności w mózgu oraz prawidłowego rozwoju psychicznego.

“Stan ten może utrzymać się nawet do roku, od momentu zaprzestania zażywania tego narkotyku”, powiedział Dr. Alan Leshner, Dyrektor Krajowego Instytutu Badań Nad Uzależnieniami Stanów Zjednoczonych. „Prawda jest taka, że długie zażywanie meta-amfetaminy wpływa na zmianę kształtu fal mózgowych. Jest to niebezpieczne i społeczeństwo powinno być o tym informowane”.

Początkowo, małe dawki meta-amfetaminy poprawiają zdolność koncentracji. Jednakże, jest to narkotyk w wysokim stopniu uzależniający i powodujący zwiększanie tolerancji organizmu na narkotyk, co prowadzi do zwiększania dawek. Niektóre osoby zażywające meta-amfetaminę potrafią nie spać od trzech do 15 dni.

Psychiczne objawy długiego zażywania meta-amfetaminy podobne są do objawów obserwowanych u chorych cierpiących na schizofrenię. Jednym ze znanych efektów długotrwałego zażywania meta-amfetaminy jest psychoza amfetaminowa podobna do paranoi. Długotrwałe zażywanie może prowadzić do powstawania niekontrolowanych zachowań agresywnych. W Kalifornii odnotowano przypadek, kiedy mężczyzna będący pod wpływem tego narkotyku ukradł czołg Straży Narodowej i niszczył samochody na autostradzie w San Diego. Incydent zakończył się zastrzeleniem porywacza.

Redukowanie popytu

Doświadczenie pokazało, że w celu skutecznego zapobiegania handlowi narkotykami należy zjednoczyć wysiłki międzynarodowe, które powinny być zróżnicowane pod względem kulturowym i wymierzone przeciwko konkretnym narkotykom, populacjom i obszarom. W celu rozpoznania sytuacji wzrostu liczby osób uzależnionych od meta-amfetaminy w Stanach Zjednoczonych, organizacja o nazwie Partnerstwo dla Ameryki Wolnej od Narkotyków, prowadzi krajową kampanię na rzecz wykorzystywania mediów do nagłaśniania i wyjaśniania

niebezpieczeństw związanych z zażywaniem narkotyków. Leczenie osób uzależnionych od meta-amfetaminy jest szczególnie trudne. „Musimy stanąć oko w oko z faktem, że mamy do czynienia z ludźmi, których mózg nie funkcjonuje prawidłowo, i którzy znajdują się w odmiennym stanie świadomości”, wyjaśnia Dr. Leshner. „Osoby odpowiedzialne za opracowywanie odpowiednich procedur prawnych, pracujące na ulicach naszych miast znają ten problem z autopsji, ale wszyscy musimy zdać sobie z tego sprawę, jeśli chcemy rozwiązać ten problem”.

Skuteczne leczenie dotyczy biologicznych, behawioralnych, środowiskowych, oraz społecznych aspektów uzależnienia. Problem, zgodnie z opinią Dr. Leshner'a polega na tym, iż nie istnieją żadne metody biologicznego leczenia z uzależnienia od meta-amfetaminy. „Brak leków uwalniających od uzależnienia od stymulantów, jest prawdopodobnie powodem niemożności zaradzenia problemowi”, powiedział. Zalecił, aby opracowanie leków leczących uzależnienie od meta-amfetaminy, stało się zagadnieniem priorytetowym. Eksperci są zgodni co do tego, że każda strategia mająca na celu zredukowanie popytu na stymulanty-pochodne amfetaminy musi być uzupełniona przepisami ograniczającymi ich dostawę.

Jednym z najważniejszych czynników jest zasada, na której Program Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowej Kontroli Narkotyków opiera wszystkie swoje działania a mianowicie fakt, że „nie zajdziemy daleko, jeśli w walce o ograniczenie popytu skoncentrujemy się wyłącznie na kontroli dostaw lub wyłącznie na popycie. Musimy działać na obu tych frontach jednocześnie”.

Międzynarodowy system kontroli

Ponad 100 halucynogenów, amfetamin, barbituranów, środków uspokajających i ataraktyków kontrolowanych jest na mocy Konwencji o Substancjach Psychotropowych z roku 1971. W latach 1971-1995, prawie pięciokrotnie wzrosła liczba kontrolowanych stymulantów-pochodnych amfetaminy. Konwencja z roku 1971 wprowadza cztery kategorie klasyfikacji narkotyków. Narkotyki należące do pierwszej kategorii, najściślej kontrolowane, są najrzadziej stosowane w medycynie i charakteryzują się największą szkodliwością dla zdrowia ludzkiego, natomiast narkotyki należące do kategorii czwartej, są szeroko stosowane w medycynie i niosą ze sobą mniejsze ryzyko dla zdrowia. Kategoria druga i trzecia obejmuje wszystkie pozostałe narkotyki.

Ekstaza, oraz narkotyki jej podobne, należą do kategorii pierwszej z uwagi na ich znikome wykorzystywanie w medycynie; amfetamina i meta-amfetamina klasyfikowane są w kategorii drugiej, obejmującej narkotyki stosowane w medycynie. Mimo istnienia powyższych kategorii kontroli narkotyków, system kontroli nie działa skutecznie w odniesieniu do narkotyków produkowanych nielegalnie. Czynnikiem najbardziej ograniczającym skuteczność systemu kontroli jest fakt, że Konwencja o Środkach Psychotropowych nie miała na celu kontrolowania rynków nielegalnych. Opracowano ją w celu kontrolowania i regulowania legalnych rynków farmaceutycznych, co miało zapobiec wykorzystywaniu ich do produkcji nielegalnej.

W ostatnim czasie opracowano program zmierzający do wzmocnienia systemu kontroli za pomocą zwiększenia płynności kategorii klasyfikowania leków wprowadzonych w Konwencji z roku 1971. Eksperci twierdzą, że kontrolowanie poszczególnych substancji jest nieskuteczne wobec stale rozwijającego się rynku nielegalnych narkotyków. Inne propozycje obejmują wprowadzenie przepisów dotyczących kontrolowania narkotyków po to, aby lepiej je dostosować do aktualnej sytuacji.

Działania międzynarodowe

Problem stymulantów-pochodnych amfetaminy znajduje się na porządku obrad posiedzenia nadzwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych poświęconego światowemu problemowi narkotykowemu, jakie odbędzie się w Nowym Jorku w dniach 8-10 czerwca, 1998. Plan działania opracowany na posiedzeniu wzywa Rządy Krajów Członkowskich do zredukowania popytu na narkotyki poprzez zapobieganie i wprowadzanie programów leczenia uzależnienia, rozpowszechnianie rzetelnych i wiarygodnych informacji dotyczących stymulantów-pochodnych amfetaminy i ich wpływu na zdrowie a także do

poprawienia mechanizmów kontroli ich wytwarzania i dystrybucji. Plan działania ma być wdrożony do roku 2003, a jego efektów należy oczekiwać w ciągu następnych dziesięciu lat.

W celu otrzymania dodatkowych informacji, prosimy o kontakt z:

Departament Informacji Społecznej Narodów Zjednoczonych

Bill Hass, tel (212) 963-0353

Anna Marie Erb, tel. (212) 963-5851, lub

Tim Wall tel. (212) 963-1887

Fax: (212) 963-1186

Międzynarodowe Centrum Wiedeńskie, Pokój E 1448

P.O. Box 500

A-1400 Wiedeń, Austria

Tel.: (431) 21345-5629

Fax: (431) 21345-5931